

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.12.1967, sp. zn. 10 Tz 51/67, ECLI:CZ:NS:1967:10.TZ.51.1967.1

Číslo: 21/1968

Právní věta: K naplneniu zákonných znakov trestného činu nedovoleného podnikania podľa § 118 ods. 1 tr. zák. sa vyžaduje nielen aby páchatel vykonával súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť vo väčšom rozsahu, ale i vedomie páchatela o neoprávnenosti takéhoto podnikania.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.12.1967

Spisová značka: 10 Tz 51/67

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neoprávnené podnikání

Předpisy: 140/1961 Sb. § 118

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 21/1968 sb. rozh.

K naplneniu zákonných znakov trestného činu nedovoleného podnikania podľa § 118 ods. 1 tr. zák. sa vyžaduje nielen aby páchatel vykonával súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť vo väčšom rozsahu, ale i vedomie páchatela o neoprávnenosti takéhoto podnikania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu z 20. decembra 1967, [10 Tz 51/67](#).)

Obvinená Ž. B. bola rozsudkom Okresného súdu v Poprade z 18. mája 1967 sp. zn. 1 T 234/67 uznaná vinnou trestným činom nedovoleného podnikania podľa § 118 ods. 1 tr. zák. a bol jej za to uložený podľa § 118 ods. 1 tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov, ktorého výkon jej bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) a § 59 tr. zák. podmienenečne odložený na skúšobnú dobu 2 rokov. Súčasne jej bol uložený podľa § 53 ods. 1 tr. zák. i peňažný trest vo výške 500,- Kčs.

Uvedeného trestného činu sa podľa výroku rozsudku dopustila obvinená tým, že v priebehu rokov 1964 až 1966 spriadala vo svojej domácnosti ovčiu vlnu a túto potom odpredávala rôznym občanom v ČSSR po predchádzajúcej dohode s nimi alebo na základe ich písomných objednávok, a to formou poštovních zásielok na dobierku. Takto za uvedené obdobie odoslala celkom 66 balíkových zásielok s obsahom cca 128 kg ovčej vlny, za ktorú jej odberatelia zaplatili 21 288,- Kčs.

Z podnetu odvolania okresného prokurátora proti nízkej výmere peňažného trestu a neuložení náhradného trestu odňatia slobody Krajský súd v Košiciach uznesením z 15. septembra 1967 sp. zn. 3 To 309/67 zrušil podľa § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 tr. por. rozsudok okresného súdu vo výroku o peňažnom treste a ináč ponechal napadnutý rozsudok nezmenený.

Najvyšší súd z podnetu sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor proti tomuto uzneseniu krajského súdu v neprospech obvinenej, vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 2 ods. 5 a § 254 ods. 1 tr. por., zrušil rozhodnutia súdov oboch stupňov a okresnému súdu v Poprade prikázal, aby vec znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný súd podľa odôvodnenia rozsudku vychádzal zo stanoviska, že obvinenej je preukázaná vina trestným činom nedovoleného podnikania podľa § 118 ods. 1 tr. zák., pretože z výsledkov dokazovania bolo zistené, že od r. 1964 do konca februára 1966 obvinená po domácky spracovávala ovčiu vlnu, ktorú potom odpredávala s neprimeraným majetkovým prospechom 50 až 56 Kčs na 1 kg. Jednalo sa cca o 128 kg spriadanej vlny, za ktorú obdržala prostredníctvom poštového úradu v L. od súkromných odberateľov celkom 21 288,- Kčs, teda priemerne za 1 kg spriadanej vlny 160,- Kčs. Neoprávnený zisk na 1 kg tejto vlny vypočítal okresný súd podľa ocenenia, ktoré mu bolo oznámené Miestnym národným výborom v L. Podľa tohto ocenenia činila nákupná cena predmetnej surovej vlny čiastku 60,72 Kčs za 1 kg, poplatok za jej strojové rozčesanie činil 5 Kčs a poplatok za ďalšie strojové spriadanie 1 kg vlny 40 Kčs. Ako ďalší výdaj bral do úvahy okresný súd podľa poštových ústrižkov pripojených k spisu poštovné okolo 5 Kčs na 1 kg. Z týchto zistení dospel súd k záveru, že obvinená vykonávala predaj po domácky spracovanej vlny vo väčšom rozsahu a za tým účelom, aby sa neoprávnenne obohacovala na škodu svojich odberateľov, i keď k tomuto predaju nebola oprávnená, keďže výlučné oprávnenie k takémuto obchodnému podnikaniu majú len socialistické obchodné organizácie. K tejto trestnej činnosti sa vraj obvinená dozнала a na svoji obhajobu neuviedla žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na právne posúdenie prípadu.

K týmto skutkovým a právnym záverom nemal však okresný súd podľa obsahu spisu dostatok podkladov; tieto závery nie sú taktiež v súlade s obhajobou obvinenej, ktorej nesprávne okresný súd neprikladá žiadneho právneho významu.

Obvinená síce dozнала, že rozpredala za uvedenú dobu rôznym občanom v ČSSR po domácku spracovanú ovčiu vlnu za 21 288,- Kčs, od začiatku sa však hájila tým, že vlnu získala riadne z vlastného chovu ovčí vykonávaného až do r. 1964, že ručné spriadanie vlny na kolovrátku bolo časovo náročné, že predaj vlny vykonávala rovnako ako iní občania v L. Nevedela, že by sa takouto činnosťou dopúšťala trestnej činnosti a namietala i neprimeranosť pričítaného jej neoprávneného zisku. Podľa obvinenej tento zisk mohol činiť najviac 20 Kčs na 1 kg vlny, pretože s jej spracovaním a predajom boli spojené i výdaje na cestovné, pričom jej práce pri ručnom priadení vlny odpovedá podľa jej úsudku odmena najmenej 60 Kčs za 1 kg.

Podľa § 118 ods. 1 tr. zák. dopustí sa trestného činu nedovoleného podnikania ten, kto neoprávnenne vykonáva vo väčšom rozsahu súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť. K naplneniu zákonných znakov tohto trestného činu sa teda vyžaduje nielen, aby páchatel' vykonával súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť vo väčšom rozsahu, ale i vedomie páchatela o neoprávnenosti takéhoto podnikania.

V danom prípade nemožno nič namietat' proti správnosti zistenia, že obvinená spracovala po domácky surovú ovčiu vlnu po jej prvotnom strojovom rozčesaní, aby ju potom mohla výhodne predať občanom, ktorým ju na predaj ponúkala. Dôkaznému materiálu obsiahnutému v spise taktiež odpovedá i zistené množstvo vlny i čiastka získaná jej predajom. Bolo taktiež bezpečne preukázané,

že výhodnejšieho speňaženia vlny docieľovala obvinená práve sústavnejším vynakladaním svojej vlastnej práce na jej spracovanie za účelom dosiahnutia podstatne väčšieho zisku, než ktorého by bolo možné dosiahnuť predajom surovej vlny, a že tento zárobok po odčítaní nákupnej ceny surovej vlny podstatne prevyšoval i vydanie, s ktorým by bolo treba počítať pri strojovom spracovaní vlny. Z týchto zistení bolo však možné len dovodiť záver, že obvinená vykonávala vo väčšom rozsahu súkromnú výrobnú prípadne zárobkovú činnosť ako je požadované podľa ustanovenia § 118 ods. 1 tr. zák., ktorú okresný súd nesprávne zahrňuje pod pojem obchodného podnikania.

Výsledkami vykonaného dokazovania ani ďalším obsahom spisového materiálu nebola však preukázaná subjektívna stránka uvedeného trestného činu, tj. vedomie obvinenej o neoprávnenosti jej podnikania. Nedostatočne sú dôkazne podložené i skutkové zistenia o výške neoprávneného zisku, ktorého mala obvinená touto svojou činnosťou dosiahnuť. V týchto smeroch sú skutkové zistenia okresného súdu nedostatočné a neúplné.

Okresný súd pochybil, ak v rozpore s obsahom spisu nezhládal vo výpovedi obvinenej žiadne skutkové i právne významné okolnosti a obhajobou obvinenej sa preto nezaoberal. Jeho povinnosťou naopak bolo, aby všetkými dosiahnuteľnými prostriedkami túto obhajobu preskúmal, pričom mal sa zaoberať i otázkou, či obvinená bola zoznámená s predpismi, ktorými je upravený výkup a nákup vlny od drobných užívateľov poľnohospodárskej pôdy. Nestačilo v tomto smere v rozsudku len konštatovať, že predaj vlny je výlučným oprávnením socialistických obchodných organizácií a neprihliadať pritom na tvrdenie obvinenej, že o nedovolenosti jej podnikania jej nebolo nič známe a že rovnakú činnosť vykonávali i iní občania z miesta bydliska. Táto obhajoba nebol výsledkami dokazovania vyvrátená a nemohla byť preto ani opomenutá.

Okresný súd sa nedostatočne vyporiadal i s námietkou obvinenej, že neoprávnený zisk, o ktorý sa svojou činnosťou mala obohatiť na úkor spotrebiteľov, bol v skutočnosti omnoho nižší. Pritom okresný súd neprihliadol ani na výdaje obvinenou konkrétne uvedené. Pri zisťovaní výšky takéhoto zisku nebolo možné si nevšimnúť ani ďalšiu námietku obvinenej, že hodnota jej práce pri ručnom spracovaní surovej vlny je vyššia a neodpovedá odmene za strojové spriadanie vlny.

Či sa dostalo obvinenej ako bývalej chovateľke oviec a majiteľke poľnohospodárskej usadlosti dostatočného poučenia o tom, ako môže nakladať s vlnou, o ktorej tvrdí, že jej zostala z chovu oviec ako poľnohospodársky prebytok, ako i aká je hodnota práce, ktorú vynaložila na ručné spriadanie vlny, mohol si súd zistiť napr. dotazom na MNV v L., alebo výsluchom informovaných členov MNV, prípadne posudkom odborníka z odboru spracovania vlny, pokiaľ ide o hodnotu vynaloženej práce. Pokiaľ okresný súd na obhajobu obvinenej neprihliadol a túto nepovažoval ani za dôležitú, nemožno pokladať jeho postup za zákonný a nemožno mať zvlášť za to, že bol náležite zistený skutočný stav veci a objasnené s rovnakou starostlivosťou ako okolnosti svedčiace proti obvinenej, tak i okolnosti ktoré svedčia v jej prospech (§ 2 ods. 5 tr. por.).

Podľa zásad vyslovených v tomto ustanovení nepostupoval správne ani krajský súd, ktorý porušil zákon tiež v ustanovení § 254 ods. 1 tr. por., keď pri preskúmaní správnosti rozsudku okresného súdu i správnosti konania, ktoré rozsudku predchádzalo, sa so závermi okresného súdu vo výroku o vine stotožnil.